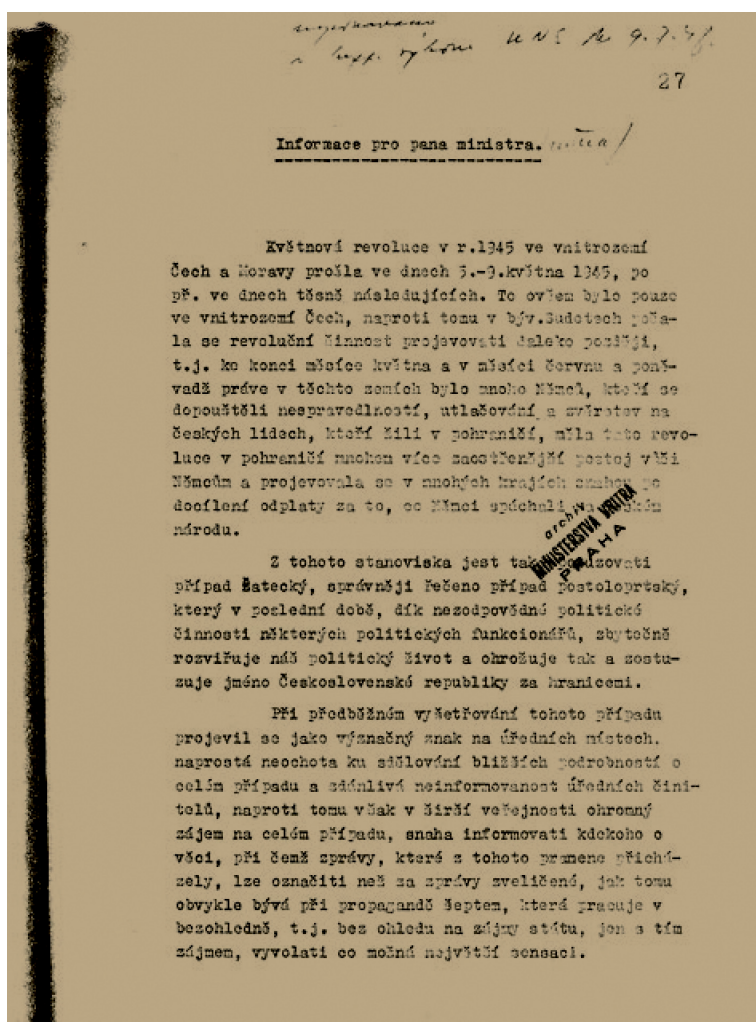

Zpráva pro ministra Václava Noska z 2. července 1947

V dubnu/květnu 1947 byla pražská vláda, na základě anonymních dopisů a politických reakcí, donucena vyšetřit události Žatce a Postoloprť z května a června 1945. Toto vyšetření dostala za úkol ministerstva vnitra a obrany, neboť tyto události se staly v jejich dosahu a odpovědnosti. Obě ministerstva byla již od roku 1945 v rukou komunistů. Ve zprávě z 2. června 1947 informovali pracovníci ministerstva vnitra svého nadřízeného ministra Václava Noska¹ o stavu situace. Ne všechno asi bylo ministři nové, informace měly spíše sloužit jako argumentační předloha. Zpráva se zřejmě opírá o informace policejních a tajných služeb, které vyšetřovaly na místě. Skoro všechny jmenované osoby byly později vyslýchány parlamentní vyšetřovací komisí, popíraly ale následně částečně své tehdejší výroky.

[deset, od druhé strany pročíslované stránky, razítkově pročíslováno 27-36]

Informace pro pana ministra [rukopisně: vnitra].

První stránka zprávy pro ministra z 3. července 1947 (archiv ministerstva vnitra)

Květnová revoluce v r. 1945 ve vnitrozemí Čech a Moravy prošla ve dnech 5.-9. května 1945, popř. ve dnech těsně následujících. To ovšem bylo pouze ve vnitrozemí Čech, naproti tomu v býv. Sudetech počala se revoluční činnost projevovat daleko později, tj. ke konci měsíce května a v měsíci červnu, a poněvadž právě v těchto zemích bylo mnoho Němců, kteří se dopouštěli nespravedlností, utlačování a zvrstev na českých lidech, kteří žili v pohraničí, měla tato revoluce v pohraničí mnohem více zaostřenější postoj vůči Němcům a projevovala se v mnohých krajích snahou po docílení odplaty za to, co Němci spáchali na českém národu.

Z tohoto hlediska jest také posuzovati případ žatecký, správněji řečeno případ postoloprtský, který v poslední době, díky nezodpovědné politické činnosti některých politických funkcionářů, zbytečně rozvíjuje náš politický život a ohrožuje tak a zostuzuje jméno Československé republiky za hranicemi.

Při předběžném vyšetřování tohoto případu projevila se jako význačný znak na úředních místech naprostá neochota ku sdělování bližších podrobností o celém případě a zdánlivá neinformovanost úředních činitelů, naproti tomu však v širší veřejnosti [je] ohromný zájem na celém případě, snaha informovati kdekoho o věci, při čemž zprávy, které z tohoto pramene přicházely, lze označiti než za zprávy zveličené, jak tomu obvykle bývá při propagandě šeptem, která pracuje bezohledně, tj. bez ohledu na zájmy státu, jen s tím zájmem, vyvolati co možná největší sensaci.

Vysvětlení neochoty úředních činitelů ku přesnému informování nadřízených úřadů dlužno hledati především v obavě před represivními zákroky přímo nadřízených, ať již úředních, či lidovládných činitelů, dále pak, a v tom dlužno spatřovati pravou příčinu, ve přílišném zpolitisování všech úředních složek, které pak snaží se sloužiti pouze stranám a zapomínají na to, že jejich úkolem je zejména sloužiti státu a vlasti.

Za těchto okolností bylo celé vyšetřování případu velmi znesnadněno a skutečně přesné a poctivé vyšetřování předpokládalo by pracné výsledky celé řady osob a jedině

Vojáci 1. československého armádního sboru na státních hranicích (privátní archiv E. Vacek)

tak bylo by lze získati skutečný přehled o vině či nevině na věci zúčastněných osob.

Za těchto předpokladů lze se omeziti než na informativní sdělení, která byla učiněna vyšetřujícím úředníkům, a to:

DR. FÍLA, vedoucí kriminální úřadovny v Žatci, o věci je naprosto neinformován, ví než, že došlo v Postoloprtech k nějakému většímu střílení, podrobnosti mu nejsou známy a vypráví prý se jen, že tam bylo již několik komisí z Prahy.

HÁJEK, krim. asistent O-Stb v Mostě. Tento obíral se již několikráte tímto případem na podkladě různých anonymních dopisů, které mu byly dány k vyšetření. Především byly to anonymní dopisy, které chodily na Tomáška, nynějšího předsedu MNV² v Postoloprtech, který byl činně zodpovědným za to, co se v Postoloprtech stalo. Ve skutečnosti však Tomášek nemůže býti činně zodpovědným, ale spíše stává proti němu podezření, že se měl dopustiti krádeží šatstva, kožichů a radioaparátů. Ohledně radioaparát[ů] je podezření proti němu zesilováno tím, že jeho syn je radiomechanikem a nějaké opravené radioaparáty v Postoloprtech skutečně rozprodával.

Za odstřelení Němců v Postoloprtech, dle vyšetření provedeného Hájkem, činí veřejnost zodpovědným: kpt. Zíchu, dříve Petrova³, který byl zástupcem velitele OBZ⁴, 5. štáb a byl již ve věci vyslýchán asi 4 dny 5. oddělením hl. štábu. Zicha přišel s východní armádou, ačkoliv původně sloužil v západní armádě, a je původem ze Žatce. T.č. je předsedou ONV v Žatci. Dále je obecně obviňován ze zastřelení Němců jistý por. Čubka⁵, který v revolučních dnech se zdržoval v Postoloprtech.

Ve věci došlo také O-Stb Žatec upozornění na Marka⁶, býv. příslušníka SNB⁷, který byl velitelem první anonymní policie v Postoloprtech, že měl svlékati do naha Němky a okrádati je o skvosty. Tento Marek svaluje vinu na jiné, na podporučíka Farkače a majora Fišeru, a celá tato akce prý měla býti prováděna za asistence armády a za velení dvou aspirantů.

Hájek odhaduje počet osob, které jsou pochovány v hromadných hrobech, asi na 2 500 osob, kromě ještě těch, kteří jsou pochováni v některých dílčích hrobech. Jinak uvedl Hájek, že obecně se mnoho mluví, že mezi Němci, před jich odsunem, se vyprávělo, že jsou to druhé Lidice, mezi Čechy pak tento celý ostrý postup proti Němcům byl schvalován, dnes však se stal předmětem politického boje, kterého je používáno ku škodě státu. V době revoluční orgánové OBZ měly v kraji neomezenou moc, nikdo se jim nepostavil na odpor a řídicí učitel Zelinka, který dosud dlí v Postoloprtech, šel si ve věci stěžovati na posádkové velitelství, kde byl odmítnut s tím, že je na orgány OBZ malí i posádkové velitelství.

SOBOTKA, prap. SNB stanice Postoloprty, zdráhal se nejprve uvést své jméno a teprve po delší době je uvedl. Prohlásil, že až dosud, pokud je mu známo, zajímal se o věc major Dr. Suchomel a dále státně-bezpečnostní úřadovna v Mostě. Střílení vedl kpt. Černý⁸ a npor. Čubka, oba od OBZ, a počet zastřelených osob odhaduje na asi 700 osob. Zmíněný již Marek vybíral prý pouze pro OBZ Němce, ač sám nebyl se stanoviska retribuční čistý. Jinak žádných podrobností nemohl uvést.

PETERKA, vrch. stržm. SNB a velitel stanice v Postoloprtech, byl osobně stíhán mimořádným lidovým soudem pro provedení domovní prohlídky v r. 1941 a zabavení střelné zbraně, byl však osvobozen a později jak očištná komise, tak i nalézací komise ONV řízení proti němu za-

Revoluční gardy v Lounech (privátní archiv E. Vacek)

stavila. Je zatrpklý, cítí se nespravedlivě stíhán, těžce nese následky tohoto stíhání, že nebyl dosud povýšen. Celý případ tak, jak byl líčen jím, působí dojmem, že mu skutečně bylo ukřivděno.

Ohledně postoloprtského případu uvedl, že věc tam vyšetřovali major Dr. Suchomel od MNO a dále státní bezpečnost z Mostu a Prahy. O nějakých jiných, zejména politických osobách, není mu nic známo, připouští však, že v Postoloprtech byli i lidi z Německa, kteří místa fotografovali, a dále uvádí, že Němci, kteří odcházeli s odsu-

nem, prohlašovali, že v Německu se o věci ví a že ví o věci i cizina.

Peterka prohlašuje, že dle jeho odhadu bylo odstřeleno 800-1100 osob německé národnosti, mezi nimi ovšem i ti, kteří zůstali v Sudetech po jich obsazení. Uvádí, že mnozí z těchto, když byli odstřelováni, volali česky: „Pozdravujte republiku, já ještě nejsem mrtvý“ apod.

Doba, kdy k těmto exekucím došlo, je podle výpovědi Peterky asi od 29. května až do poloviny června 1945, kdy exekuce úplně najednou a náhle skončily. V té době, kdy k exekucím došlo, byly utvořeny v Postoloprtech 3 exekutivní skupiny:

1./ Úderná rota /četa/, která byla záhadnou složkou, oblečenou ve vojenské uniformy zahraniční armády, při čemž její velitelé stále měnili své distinkce. Skupina měla k dispozici 3 malé tanky a skládala se z velitelů kpt. Černého⁹, npor. Petrova-Zichy a ještě ze dvou důstojníků.

2./ Druhá skupina byla skupina OBZ, jejímž velitelem byl por. Čubka, a u které také působil již zmíněný Marek.

3./ Třetí skupina byli vlastně strážcové zatčených lidí u soudu, do které patřil jakýsi Smutný, zdržující se dosud v Postoloprtech, železniční zaměstnanec Kočí a nějaký Obermayer, původem z Loun, kterému se sice říkalo „pane doktore“, ač ve skutečnosti byl dozorcem vězňů.

Prvá a druhá skupina většinou pracovala dohromady, OBZ však velmi často pracovalo na vlastní pěst. Rozkazy k exekucím vycházely od Černého, Petrova-Zichy, Čubky i Marka, při čemž však Marek byl více méně vykonavatelem.

Třetí skupina prý nepopravovala. Vedoucím této skupiny byl Smutný a její činnost se spíše omezovala na vyslýchání zadržených osob, při čemž tyto byly týrány.

Pokud je Peterkovi známo, je v Postoloprtech 7 hromadných hrobů¹⁰:

U měšťanské školy – pohřbeno asi 300–500 osob,

v Levonické bažantnici – pohřbeno asi 350 osob,

v lese Na vinici – pohřbeno asi 60 osob a

v postoloprtské bažantnici, kde jsou v celku asi 4 hromadné hroby po 60 osobách, celkem tedy asi 240 osob.

Mezi mrtvými, pokud je Peterkovi známo, jsou asi 4 chlapci kolem 12 roků, příslušníci Hitlerjugend.

Původem Němci, kteří byli popraveni, byli z Postoloprta a okolí, dále ze Žatce a od Bíliny.

Podle náhledu Peterkova, informátorem politických kruhů v této věci může být jakýsi obchodník Beneš z Postoloprta, který původně byl organizován u KSČ, nyní je organizován u nár. soc., a dále jistý František Nasvetr, pravděpodobně soc. demokrat, rovněž z Postoloprta.

Poněvadž vícekrát vyskytlo se během vyšetřování jméno ZELINKA [ZELENKA]¹¹, řídící učitel z Postoloprta, byl požádán vrch. stržm. Peterka, aby ho pozval na stanici SNB k informativnímu výslechu. Tomuto odepřel Zelinka se vůbec dostavit a když Dr. Hora¹² jej požádal osobně telefonicky, aby se dostavil, slíbil tak učiniti. Nedostavil

se však ani během půl hodiny a z toho důvodu upustili orgánové od jeho výslechu, poněvadž tím a jeho neochotou by bylo celé vyšetřování značně prodloužováno. Podle zjištění je jmenovaný příslušníkem nár. soc. strany a podle sdělených informací není vyloučeno, že týž je jedním z informátorů politických kruhů. Mezi širší veřejností ovšem Zelinka je označován za zodpovědného za to, co se dalo v květnových a červnových dnech r. 1945 v Postoloprtech, vzhledem k tomu, že týž byl předsedou MSK v Postoloprtech a nepodnikl nic takového, co by mohlo zabránit prováděným exekucím.

Zatím, co bylo prováděno toto, lze říci oficiální vyšetřování, detektivové, kteří jeli s sebou pro potřebu vyšetřujících úředníků, prováděli šetření mezi místním obyvatelstvem a tu pak zjistili, že mezi ním jsou rozšířeny pověsti, které se zdá, že jsou dílem než bujné fantasie.

Tak jistý JOSEF GRÜNER, zámečník z Postoloprta tř. Legií č. 95, prohlásil, že v Levonické bažantnici je pohřbeno 3 000–4 000 osob.

Jinak potvrzoval sdělení VLADISLAVA HAMOUSE, lakýrníka z Postoloprta, tř. Legií čp. 294, který vypovídal, že v Postoloprtech řádl zejména por. Čubka, který nechal vybuchovat, že všichni Němci od 14 do 60 let mají se okamžitě dostavit do kasáren a večer je pak nechal postřílet. Na Němcích prý bylo prováděno nelidské týráni, byli věšeni hlavou dolů, zapálen[y] pod nimi ohně, pak sňati a rozžhaveným železem propichován jejich žaludek. Při

Revoluční garda a partyzáni (privátní archiv E. Vacek)

tom byly jim uříznuty uši, nos, pohlavní úd apod. Teprve potom prý byli zastřeleni.

Tomuto nelidskému zacházení prý přihlížela 13-15 letá děčka, většinou děvčata. Hamouz dále vyprávěl, že 3 000 osob, podle jeho náhledu, je málo. Sám Hamouz dělal spojku mezi oficiální armádou a por. Čubkou. Jednou prý k němu přišel, aby předal hlášení, tehdy však byli všichni opilí a když slyšel několik výstřelů a viděl zastřelení 3 osob, raději utekl. Na útěku byl pronásledován vojínem s autem, který po něm střílel.

Při předvádění¹³ Němců byl prý také postřelen jakýsi Fritz Schmelzer, Němec, který na prohlášení někoho z davu byl vyřazen z předvádění, neboť prý bylo řečeno, že je to dobrý chlap. Po vyléčení utekl tento Schmelzer přes hranice a nalézá se v angl. okupační zóně, kde pracuje jako malíř pro Angličany na propagačních letácích. Veškeré informace o postoloprtském případě dal prý k dispozici Angličanům a tito mu pak přivezli jeho manželku odněkud z Podmokel.

RICHARD ROSNER, 18letý elektrotechnik z Postoloprty, nám. T. G. Masaryka, prohlásil, že zejména řádlil ppor. Farkač. Sám Rosner byl poslán do levonické bažantnice kopat díry pro mrtvolky, z nichž jedna byla 10 m dlouhá a 3 m hluboká. Celkem prý tam byly vykopány 3 jámy. Dále byly vykopány jámy v okolí školy. Ve věci by prý také mohli sdělit podstatné věci Smutný a švec Kopřiva.

VLČEK, úředník MNV v Postoloprtech, vyřizuje agendu Mezinárodního Červeného kříže. Podle jeho odhadu je asi 5 000 mrtvých. Týž uvedl, že dostal od nějaké Němky dopis, aby jí podal zprávu o jejím manželovi, a ta bezpečně prý ví, kde týž byl pochován. K pohřebišťům prý chodí Němci se modlit a na Dušičky prý se tam objevily svíčky.

Celkem uvedení se vyjádřili, že v Postoloprtech se skutečně dála zvěrstva, že však za ně je zodpovědný i předseda MSK Zelinka, poněvadž se nesnažil jim zabránit.

Z celkového vyšetření vychází najevo, že zodpovědnými za tato zvěrstva a za prováděné popravy jest především činitelé příslušníky armády, kteří žili vlastně ještě v době válečné, když do těchto krajů přišli, a pro které lidský život neměl naprosto žádné ceny. Z tohoto hlediska jest také celou věc posuzovati a nelze činitelům za to odpovědným příslušníky nějaké politické strany nebo dokonce jednu politickou stranu. Tato činnost vojínů byla jednotným výrazem přání a vůle všeho českého lidu po zasloužené odplatě za surovosti Němců a nikdo se v té době nad podobnými činy nepozastavoval. Otázka tato, tj. otázka případu postoloprtského, musí býti řešen[a] bez jakéhokoliv zásahu do širší veřejnosti, neboť vážně by mohla ohrozit zájmy československého státu v zahraničí.

Způsob řešení této otázky je možný provést exhumací a nechati pak všechny mrtvolky spáliti v nejbližším krematoriu. Tím by bylo zabráněno tomu, aby k těmto místům dostavovali se Němci a označovali je jako místa, kde Němci trpěli¹⁴. Tento postup sice není nutný vzhledem k tomu, že mrtvolky jsou dobře ukryté, avšak právě z důvodů, aby nebyla zachována na Němce místa památečná, na které

by mohli poukazovati jako na místa, kde jejich příslušníci trpěli, by se podobný postup doporučoval.

Dlužno ještě uvést, že značné obtíže na územních místech působí otázka osob nezvěstných a dotazy Mezinárodního Červeného kříže, jimiž je pátráno po osobách, které snad nacházejí se mezi pohřbenými v okolí Postoloprty. Není ovšem vyloučeno, že celá řada těchto osob, na které přicházejí tyto dotazy, zdržuje se nyní již v Německu, neboť právě v těchto revolučních dnech byla bez jakýchkoliv předpisů a zjišťování totožnosti odsunuta do Německa celá řada Němců, takže právě tito pohřešovaní se mohou nyní nacházeti v Německu.

Z politického stanoviska lze, jak již bylo podotknuto, říci, že tehdy se na těchto exekucích zúčastňovali všichni, bez ohledu na politickou příslušnost, a že většina tehdy přítomných razila právě ono heslo, které platilo i v jiných místech v českých zemích: „dobrý Němec – mrtvý Němec“. Nelze proto vyloučiti, že kdyby věc byla do podrobnosti vyšetřována, že by bylo shledáno, že za celou věc jsou zodpovědní i příslušníci jiných politických stran, jediné snad s vyloučením strany lidové, která v té době organizačně ještě vůbec nepracovala.

Jinak politicky jest patrné, že celá tato akce má za úkol odstraniti předsedu ONV v Žatci, příslušníka komunistické strany Jana Zichu, a že za tento požadavek se staví ostatní strany Národní fronty. Při vyšetřování měli úředníci snahu vyslechnouti i Jana Zichu o věci, to však bylo nemožné, poněvadž týž dlí na léčení mimo Žatec.

V krajském i okresním sekretariátě KSČ, v Kladně – pokud se týče v Žatci – bylo zjištěno, že komunistická strana se staví za Zichu a že jeho odstranění z místa předsedy ONV by velmi těžce dolehlo na politické postavení strany v žateckém okrese. V krajském sekretariátě také byl vyšetřujícím úředníkům předán opis životaběhu Zichy, který vylučuje naprosto, že by osobně se byl zúčastnil nebo dával rozkazy k tomu, aby Němci byli popravováni. Je mu sice známo, že došlo v Postoloprtech k tvrdším zásahům, tyto však jsou plně podloženy vyhlášením stanného práva provokacemi Němců¹⁵, neoprávněným držením strelných zbraní a nedodržením vyhlášených vojenských předpisů.

V Praze dne 2. července 1947.

Hora¹⁶

[druhý podpis nečitelný]

1. Václav Nosek (1892-1995) původně havíř, odborář a sociální demokrat, patřil 1921 k zakládajícím členům Komunistické strany Československa, od roku 1929 člen ústředního výboru a od 1945 v předsednictvu ÚV KSČ. V anglickém exilu byl zástupce předsedy Československé rady, 1945-1953 ministr vnitra, následně až do své smrti ministr práce a budování.

2. Místní národní výbor, nespodnější jednotka nově vytvořené struktury státní správy, která odpovídala ve své formě „sovětům“ (česky rada) v SSSR. Zdánlivě demokraticky legitimní, byly vybaveny rozsáhlými plnomoceňmi, které byly převážně v rukou jejich předsedy.

3. Jan Zícha byl vojenský zpravodaj s krycím jménem „poručík Petrov“. Patřil k samostatně činné zpravodajské jednotce 1. československé divize a pracoval jako spojový důstojník mezi pražským hlavním štábem a předsunutým štábem v Postoloprtech. Jeho nadřízený v tomto zpravodajském odboru byl štábní kapitán Šteiner. Postoloprty měly být hlavní sídlo 1. divize a z tohoto účelu mělo být „zajištěno“. K úkolům zajištění patřilo „vyčištění prostoru“ od Němců.

4. OBZ, Obranné (vojenské) zpravodajství. OBZ vzniklo rozkazem generála L. Svobody 7. ledna 1945 u československého sboru v SSSR. OBZ vzniklo na přímou žádost gen. Mechliše, který stál v čele zpravodajské služby (NKWD) u 4. ukrajinské fronty. O vytvoření OBZ však Svoboda rozhodl bez vědomí a souhlasu MNO exilové vlády. Do čela prosadili Sověti nadporučíka v záloze Bedřicha Reicina (1911-1952) proti vůli L. Svobody. 16. dubna 1945 byl kpt. Bedřich Reicin (viz též 246, pozn. 1) jmenován do funkce náčelníka Hlavní správy obranného zpravodajství (HS OBZ). Prokazatelně mělo vedení KSČ okolo Klementa Gottwalda velký zájem na jeho jmenování. V následné době se OBZ stalo skutečně nejmocnějším nástrojem k uchopení moci komunistů v Československu. Nebylo vázáno na příkazy a vyhlášky MNO, ale pouze na příkazy HS OBZ vydané Reicinem, a tím působila v armádě jako autonomní jednotka. Naopak se jí podařilo kontrolovat státní orgány. Neboť do konce roku 1945 platila v Československu „obránná pohotovost“, kde armáda byla odpovědná za bezpečnost v zemi. Na základě tohoto úkolu kontrolovalo OBZ též bezpečnostní odbory a orgány ministerstva vnitra. Mělo za úkol jednak zajistit vnitřní a vnější bezpečnost armády, jednak postupovat proti nepřátelským organizacím a agentům a ochraňovat průmyslové objekty před špionáží a atentáty. Ve skutečnosti stála v čele v boji s protivníky KSČ a při vyhnání Němců, kde její agenti měli v podstatě neomezenou moc. Toto měli minimálně do konce roku 1945, kdy měli neomezené pravomoci oproti všem bezpečnostním sborům a armádním jednotkám a mohli bez ohledu na právo a zákony každého zatknout, odvléct nebo zavraždit. Vliv OBZ a jejich náčelníka Reicina (od roku 1948 brigádní generál) trval až do padesátých let. 1952 byl Reicin během „čištění“ komunistické strany v politických procesech odsouzen k smrti a popraven. Literatura: František Hanzlík: Vojenské obranné zpravodajství v zápasu o politickou moc 1945-1950, vydal Úřad dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu Praha 2003; Ladislav Kudrna, Vojenské obranné zpravodajství (1945-1950) časopis Paměť a dějiny. Revue pro studium totalitních režimů, ed. Ústav pro studium totalitních režimů Praha 2008/ 1, s. 76-89.

5. Por. Jan Čubka (někdy uváděn také jako Čupka) sloužil jako voják armády (tzv. zajišťovací divize) Slovenské republiky na východní frontě. Po dovolené a návratu do SSSR přeběhl k partyzánům, posléze vstoupil do čs. jednotek a do Československa se vrátil jako příslušník OBZ. V operační skupině, jež měla za účelem přesunu štábu 1. divize do Postoloprte „vyčistit“ tamní prostor, velel koncem května 1945 na místě bezpečnostnímu oddílu OBZ (u 1. čs. armádního sboru v SSSR dříve tzv. polní četnictvo). Z výsledků pozdějšího vyšetřování vyplynulo, že Čubka a jemu podřízení vojáci se na popravách v Postoloprtech podíleli

zřejmě neintenzivněji. J. Čubka odešel s hodností nadporučíka z aktivní vojenské služby na jaře 1946. Srv. Tomáš Staněk: Poválečné „excesy“, s. 114-129.

6. Bohumír Marek byl v letech 1929-1938 četníkem v Postoloprtech, 9. května byl znovu vzat do policejní služby. Koncem měsíce byl Zíchou=Petrovem pověřen shromažďováním Němců v Žatci, Postoloprtech a okolí. Byl také velitelem tábora v postoloprtských kasárnách.

7. SNB=Sbor národní bezpečnosti.

8. Kapitán Černý nepatřil k OBZ (Tomáš Staněk: Poválečné „excesy“ v českých zemích v roce 1945 o jejich vyšetřování“. Praha 2005).

9. Kpt. (v létě 1947 již škpt.) Vojtěch Černý uprchl v roce 1939 do Polska, kde měl vstoupit do vznikajícího čs. legionu. Později se již jako příslušník čs. vojska v SSSR zúčastnil řady bojových akcí, u Bílé Cerekve byl těžce raněn. Byl nositelem Československých válečných křížů 1939 a dalších vojenských vyznamenání včetně sovětského a jugoslávského. V operační skupině „čističů“ Postoloprtsko na sklonku května a začátkem června 1945 velel jako důstojník zařazený k 1. oddělení štábu 1. divize průzkumné skupině. Jeho jednotka hlídala kasárna, podle jeho výpovědi tento úkol patřil též do odpovědnosti OBZ. Jeho vystupování prý bylo hodně tvrdé a skutečnost, že vydával přímé rozkazy k exekucím (viz např. dok. 82, pozn. č. 8), ani tehdejší vyšetřování nevylučovalo. Srv. Tomáš Staněk: Poválečné „excesy“, s. 114-129.

10. K číslům, poloze a osazení hrobů viz S. 238.

11. Rudolf Zelenka, ředitel školy a nadporučík v záloze byl 1945 předseda místní správní komise (MSK).

12. Dr. Jan Hora, podpisovatel tohoto dokumentu byl zpravodajský pracovník v ministerstvu vnitra (viz poslední poznámka).

13. Při předvádění byli zajatci prohledáváni na skvosty a tetování, které měli příslušníci SS a dalších nacistických organizací.

14. Srv. Poznámky H. Voítla k načrtu masových hrobů, s. 232.

15. Odůvodnění těchto zločinů na německém civilním obyvatelstvu, v tomto dokumentu označených jako „zvěrstvo“, provokacemi, odbojem, vlastním zbraní a údajnými aktivitami skupiny „Werwolf“ (viz k tomu s. 177) se nachází i další v zde otisknutých dokumentech. Tomu ale odporuje výpověď předsedy Žatecké správní komise Rožky o poslušnosti Němců (viz. s. 180), ale také další svědectví: „K velkému překvapení pozorovatelů nečinili Němci ... skoro žádný odboj. (...) Obecně a skoro příšerně ticho velké části německého obyvatelstva bylo předmětem mnoha českých ... zpráv (...) Také noviny potvrzovaly Němcům, že se chovají podbízivě, a že si Čechoslováci na to zvykli“ (R. M. Douglas, „Spořádaný transfer“, něm. vydání, *Ordnungsgemäße Überführung – Die Vertreibung der Deutschen nach dem Zweiten Weltkrieg*. München 2012, s. 147, 1950-51). Též Tomáš Staněk, *Verfolgung*. Wien 2002, s. 181-182.

16. Materiál je podepsán dr. Janem Horou, před válkou vysoce postaveným policejním úředníkem na úseku zpravodajství. Za okupace byl po určitou dobu vězněn, po propuštění pracoval na OÚ v Boskovicích. Po květnu 1945 se stal blízkým spolupracovníkem vlivných komunistů v bezpečnostním aparátu. V srpnu 1945 nastoupil do odboru „Z“ MV, působil mj. také jako předseda zvláštní vyšetřovací komise MV, která připravovala podklady pro proces s K. H. Frankem a retribuční řízení proti provinilcům, kteří měli stanout před Národním soudem. Také v této funkci se řídil pokyny komunistů. Od konce roku 1946 do konce roku 1947 působil Hora na VII. odboru MV jako přednosta skupiny VII-C, tj. státobezpečnostní služby. Od ledna 1948 řídil nově vytvořenou Ústřednu StB při MV, která byla přímo podřízena III. odboru MV. Koncem července 1948 byl z funkce odvolán předsednictvem ÚV KSČ. Koncem roku 1948 se stal Hora přednostou odboru MV, který zodpovídal za odsun Němců a prověřování reemigrantů.